

# ALBINA.

De două ori în săptămână: **Joi-a** și **vinerea**; era cândva pretinde im-  
primărilor, va fi de trei ori  
de patru ori în săptămână.

Prețurile de prenumerație,  
pentru Austria:

pe un an întreg . . . . . 8 fl. v. a.  
dimetate de an . . . . . 4 fl. v. a.  
patru luni . . . . . 2 fl. v. a.

pentru România și străinătate:  
pe un an întreg . . . . . 12 fl. v. a.  
dimetate de an . . . . . 6 fl. v. a.

Prenumeratiuni se fac la toți dd. cor-  
pondenții și noștri, și de dreptul la Re-  
dactiune **Stationsgasse Nr. 1**, unde  
sunt a se adresa și corespondențiile, ce pri-  
vesc Redactiunea, administrațiunea și  
expeditura; câte vor fi defracate, nu se vor  
primi, era cele anonime nu se vor publica.

Pentru anunțuri și alte comunicații de  
interes privat — se răspunde câte 7 cr.  
pe linie; repetițiile se fac cu prețuri se-  
duite. Prețurile timbrului câte 50 cr. pen-  
tru una dată se antecipa.

**Din cauză serbătorii  
catolice de manediscoseramu  
anului acestă cu o dia mai  
nainte.**

Pesta, in 19 aug. n. 1873.

*Si cuventulu trupu s'a facutu!* Con-  
finiulu militar in 1. aug. n. s'a incor-  
poratu in tapta Ungariei. In acesta dia  
tote partile confiniului, cari pan'acuma  
erau sub administratiunea provisorie a  
comisariatului regiu din Temisióra, s'au  
incorporatu comitatelor Torontalului,  
Baciului si Temisului. Aceste comitate  
tineru spre acestu scopu congregatiuni  
generali straordinarie, la cari au fostu  
chiamati si au participatu si membrii res-  
pectivelor parti din confiniu. — Se in-  
telege ca nouii membri ai comitetului  
cattensu au fostu salutati cu vîva simpa-  
tia si cu emfatiche spresioni de bucuria  
pentru „redobendirea“ partii intregante  
a tierii. Si in bucuria si entusiasm mare  
se verificara nouii membri, pentru ca la  
armatoriile congregatiuni generali ordi-  
nare se partecipe ca membri definitivi.

„Cu bucuria au fostu primiti, cum  
inasa s'au semtitu ei, reprezentanti  
confiniului?“ intraba „Zastawa.“ Ca intr'o  
siera, careia fora voi'a lor si fora a fi in-  
trebati s'au vindutu, si dela alu carei gu-  
vernul poporatiunea confiniului militar  
nu unu bine nu pote astepta, — re-  
punde totu nationala „Zast.“ a lui *Mile-*  
*va*, care recomanda fratiloru serbi buna  
intelegere si concordia cu romanii intru  
tote miscamintele nationali-politice pre-  
tote totu, era in cauză confiniului desmi-  
tarisatu cu deosebire, căci unu dusi-  
manu comunu avemu: magiarismulu. —  
Ne bucuram de acesta prevenin-

ția a ilustrului conducătoriu alu frati-  
loru noștri serbi, si apelam la sentiulu  
nationalu si patrioticu alu fratiloru no-  
ștri din confiniu, a dá man'a cu serbii si  
a lucră in armonia cu ei contra inten-  
tiunilor si influențiariloru guvernului  
magiaru, carele vediendu că poporatiu-  
nea din confiniu n'are incredere de felu  
in elu, se teme că la alegerile de depu-  
tati dietali vor se reesa barbati oposi-  
tionali nationali, si de aceea incepe deja  
prin agentii sei a corumpe, amagi si im-  
presiună poporul in cunoscutulu modu  
si dupa spurcat'a sa sistema

Precum resufa prin unele foi gu-  
vernamentali, guvernulu canta se in-  
fiintiedie si ar fi infintiatu deja, daca  
ar fi avutu bani, una noua „Patria“ in  
confiniu, „pentru a lumina poporul si  
a-lu asigura despre bunele si parintes-  
cele intentiuni ale guvernului.“ Avemu  
insa sperantia in sentiulu nationalu si  
energi'a intielegentiei romane si serbe  
din confiniu, carea si pan'acuma merita  
tota recunoscinti'a pentru zelulu seu na-  
tionalu. Capitani pensiuati si oficerii  
administratiunii sunt anatemisati de pre-  
s'a guvernamentala, pentru că — pre-  
cum dice ea, „daca acestia n'ar agita  
poporul, tote ar merge spre bine,“ ade-  
ca spre magiarisare si spre indupleca-  
rea poporului d'a alege deputati guver-  
namentali! Nicairi si nici odata nu pote  
guvernulu se reesa de catu prin ama-  
gire si coruptiune. In confiniulu militar  
insa se va poticni, pentru că poporul  
romanu din confiniulu militar este inca  
nemolipsitu de epidemia coruptiunei mo-  
rale, este vertosu si in venele lui curge  
inca unu sange de Traianu, er in inim'a  
lui bate o inima nobila pentru mam'a  
natiune si totodata fidela Tronului si Mo-  
narchului.

Viena, in 17 augustu n.

Cumca dualismulu alu carui scopu  
finale este stepanirea nemtiului asu-  
pra poporaloru din Austria, si stepanirea  
magiarului asupra celoru din Ungaria,  
dupa cea mai spurcata si de toti adeva-  
ratii barbati de statu condamnata si-  
stema, pentru că stă in opozițiune diame-  
trale cu principalele statului de dreptu,  
cumca acesta nefericita aliantia intre  
nemti si magiaru nu numai că nu in-  
nainta statulu spre nalt'a lui misiune, ci  
'lu impinge inderetru, astfelu, încatu  
Tronulu si monarchia noastră, nici candu  
n'a jocalu asia de inferioru rolu in con-  
siliulu statelor europene, era tier'a si  
poporul pre di ce merge decade si  
moralmente si materialmente, se constata  
— pro superabundanti — astadi, si  
inca intr'unu modu, încatu adevatii  
patrioti si aderinti ai Tronului si Mo-  
narchului si vor acoperi faci'a de rusi-  
nea ce o pati tier'a naintea lumii civili-  
sate, careia a vrutu se dovedesca cultura  
si civilizatiunea sa, era mai vertosu co-  
merciulu, industri'a si *bunastarea publica*  
a poporului.

N'a fostu destulu catastrofa Bursiei  
pentru a luă masc'a diosu si a areta lu-  
mii in pelcutia gola pe Austro-Ungaria,  
ci a mai trebuit se vina si altu tres-  
netu pentru a o omori si moralmente in fa-  
cia lumii.

Ieri s'au impartitu premiale pentru  
cele mai de frunte obiecte de la esposi-  
tiune, cari adica s'au aflu de cele mai  
perfepte de juriulu internationalu. Im-  
partirea s'a inceputu la 1 ora d. m. si —  
ce se vedi! Sa' a cea mare in care s'a datu  
lauda si recunoscinti'a muncii si artei, si  
inca de catra areopagulu culturii si ci-  
lizatiunei moderne, era gola golisiora!

Nici o notabilitate de pre terenulu

sciintieloru si artelor si nici unu repre-  
sentante diplomaticu n'a participatu la  
acestu actu de importantia, atata de ma-  
re in istoria culturii universale, — unu  
indiferentismu ne mai pomenitu de candu  
datedia istoria espusetiuniloru univer-  
sali! Si ce este cauză acestui indifere-  
ntismu? Doua impregiurari:

Pre marele numeru de premia  
(30.000!) si prin urmare nevalorea mo-  
rala a acestora, apoi trist'a impregiurare ca  
— pre cum eu dorereconstata „N. fr.  
Pr.“ — strainatatea pre pucina impor-  
tantia da espositiunei din Viena, si de  
aceea s'au si distribuitu atatea premia; apoi  
tocmai prin acest'a premiale n'au nici o  
valore morala, — toti sunt nemultiamiti  
si chiar indignati, strainii casi cei din tier'a.

Si cumca scriu adevurul, doveda  
este Gazeta internationala pentru esposi-  
tiune, carea cu dorere constata perde-  
rea morala ce suferi espusetiunea prin  
distribuirea premialoru.

Astfelu stepanitorii si conducatori  
Austriei s'au insielatu infricosiatu atatu  
in privinta profitulu materialu (pre-  
cu maretamu si noi intre „varietati“ Red.)  
catu si in sperantiile lor, ca prin esposi-  
tiunea universalu, care a costatu sta-  
tulu preste 16 milioane, vor se atraga  
admiratiunea lumii asupra Austro-Unga-  
riei si vor se-i marasca vedia si nimbulu  
— de putere mare! A. L.

L. Bucciu, in 4 augustu n.

(O privire a supra starii nostra si a vobes  
admonitoria.) Situatiunea este incurcata, pre-  
siunea de susu cresce pre dia ce merge, co-  
ruptiunea ie dimensiuni totu mai mari, ma-  
chinatiunile si intrigele, ce se urdiescu in  
contra-ne, nu vor a luă capetu, er mam'a nostra  
natiune striga cu voce puternica catra cei  
chiamati: desceptati-ve odata! invetiati a-vo

## FOISIORA.

**Despre cauză patogenetica a  
mai multor morbi epidemici si  
una solitia despre colera.**

Despre nici unu morbu nu s'a facutu  
atatea cercetari, si nici despre unulu nu es-  
tenu atatea pareri diverginti ca despre colera.

Ipotesele, chiar si cele mai absurde, s'au  
adusu spre lamurirea cauzii patogenetice a  
morbulu acestuia, asia de esemplu: credea  
poporul pe unele locuri, cumca ap'a fantane-  
loru ar fi veninata, si cei ce o beu, capeta  
colera.

Pro candu unii, cu profesorulu Horn  
din Monacu in frunte, credeau cumca cauză  
patogenetica a colerei este starea cea ab-  
norma a electricitati atmosferice si ca una  
parte a azotulu atmosfericu s'a prefacutu  
prin electricitate acesta abnormala in una sub-  
stantia alotropica a azotulu, pe care apoi au  
numit'o *iodosmon*, si ca in aeru pe timpulu  
cholerei se afla afora de acesta substantia si  
*cyanammonium*, precum si *acidulu hidrocyanicu*  
(Blausaure), care intre tote substantiele ve-  
getabile e celu mai veninosu: — pre atunci  
altii voiau a fi descoperitu cauză colerei in  
una substantia fisa si forte veninosa, care au  
numit'o *sej sin*, (substantia putreda.)

Aperatoriile acestor ipotese inse veni-  
au in cele mai mari contradicteri, candu  
era se raspunda la intrebarea: *despre desvol-  
tarea spontanea*, (autochthona), precum si *de-  
spre contagiositatea* colerei.

Teoria cea mai noua si cea mai latita,  
care de una parte este totdeodata si cea mai  
probavera, era de alta parte e basata pe cer-

cetari scientifique forte adence, si explica tote  
simptomele acestui morbu, suna asi:

Colera e unu morbu miasmaticu, si cau-  
sa lui patogenetica sunt nesce organis-  
me vegetabile microscopice de genulu  
mucediei, si fiindu ca ele se desvolta  
mai cu sema pe orezu, (oryza-Reis,) atunci  
candu acest'a amblandu-i timpulu forte reu  
degeneredia — se tetiunesce, si tetiunele  
acesta s'a numitu *urocystis oryzae*.

Se cercetamu dara, pe ce fundamentu e  
basata acesta teoria despre una vegetabila pa-  
rasitica, ca cauză patogenetica a colerei?

Inca in anulu 1849, profesorulu Budd,  
auctorulu opului celu clasicu despre morbiu  
ficatulu, precum si Britton descoperira in de-  
jeptele (baleg'a) morbosiloru de colera nesce  
vegetabile de genulu mucediei, inse de atunci  
pana la epidemia cea mare a anului 1866  
aceste vegetabile nu fusera mai multu obiectu  
de scrutare.

In acestu anu profesorulu Klob in Viena,  
precum si Thomé incepura a descrie aceste  
vegetabile, si le numira *cylindrotaenium cho-  
lerae asiaticae*.

Klob a aflu aceste vegetabile parasiti-  
ce in una multime forte mare in dejepte,  
precum si in matiele morbosiloru de colera,  
er intr'unu casu a aflu si sementia acestor  
vegetabile adunata intr'o multime mare in  
*ghindurile mesenterice*, precum in cele *lymphatices*  
de langa arteria coeliaca, si aceste ghin-  
duri erau forte inflata. Mai incolo i succese  
densulu a scote chiar din sangele unui mor-  
bosu de colera sementia, precum si *fibrelu de*  
*mycellium*, si cercutandu elu dupa acest'a, ca  
de proba, si sangele unui omu officosu, ac-  
est'a descoperire nu-i succese.

De altmintrea conditiunile, ce se receru,  
ca se pota vietui si a se inmultu acestu para-

situ vegetabile, le are trupulu omenescu in  
optim'a forma!

Se privimu deci la aceste conditiuni cavasi  
mai de aproape.

Renumitulu profesorulu de botanica Hal-  
lier, celu mai ageru aperatoriu si propaga-  
toriu alu acestei teorie, basandu-se pe esperi-  
mentele sale, adica: crescendu si cultivandu  
elu acestu parasitu vegetabile, (teciunele ore-  
zului,) a aflu, ca elu are una forma cystica  
seu besicosa, si ca patria lui este India orien-  
tala, (Pentapotamia,) acelu legamu vechiu  
alu omenimei si a culturii ei celei mai an-  
tice, — si cumea elu numai sub acele condi-  
tiuni se pote desvolta si iamulti, precum se  
afla aceste in India, adica: unu gradu for-  
te mare de caldura si de umediela; si espe-  
riinti'a intr'adeveru ne invetia, ca aceste  
sunt si conditiunile necesarie a colerei.

Asia vedemu noi ca colera se desvolta  
si grasdie in zon'a caldura, (tropica,) estin-  
diendu-se de aici si preste zon'a cea stimpe-  
rata nordica mai cu sema ver'a, era nici odata  
latindu-se preste zon'a cea stimperata meri-  
dionala, si nici preste ambele zone frigurose.  
Iern'a ea se stinge, inse nu totdeun'a, fiindu  
ca preste ierna, mai cu sema candu acest'a e  
domola, — sementia acestui parasitu per-  
siste in locuintiele omeniloru, de unde apoi  
primaver'a si ver'a elu proliferendu se in-  
multiesce si latiesce.

In regiunile polare a celoru trei conti-  
nente, colera nici candu n'a strabatutu. —

Se vedemu acum, cum e cu a dou'a condi-  
tiune, adica: cu umediela?

Esperinti'a ne-a invetiati, ca acest'a ve-  
getabila parasitica nu pote se desvolta, de  
catu deca are umediela potrivita, si ca acele  
tinenturi, caroru le lipsesce acest'a, sunt seu

de totu immune, adica scutite de colera, seu  
numai sub unele impregiurari.

Asia vedemu, ca catenele muntiloru,  
precum si acele tieri, a caroru substratu de  
pamentu e formatu din pietrii cristaline vir-  
tuose, precum: din granitu, gnaisu, serpentinu,  
porphyu seu din petrii vulcanice, precum:  
din trachytu si basaltu, sunt scutite de co-  
lera. Asia sunt scutite cele doue insule vul-  
canice: Sardinia si Corsica, precum Elve-  
tia, si partea nordvestica din Germania, inse  
numai partile loru cele mai muntose. Asia  
vedemu, ca acele partii a cetatii Lyon, a ca-  
roru case sunt construite pe granitu, (adica:  
croix rousse, fourviere St. Just, etc.) sunt  
scutite de colera.

Afora de acest'a, acestu parasitu vegeta-  
bile mai are da lipsa spre a se pote desvolta  
si de una multime mare de azotu, nelip-  
sindu-i inse nici substantiele hidrocarbonice  
de totu.

Asia 'lu vedemu noi desvoltandu-se for-  
te rapede pe plant'a orezului, a caru fruptu seu  
sementia e nutrimentulu principale la doue  
tertialitati a genulu omenescu, — mai cu  
sema, candu acesta planta degeneredia prin  
timpu nepotrivitu; pentru acest'a si Hallier  
a numitu acestu parasitu vegetabile uro-  
cystis oryzae, dar ce e mai multu acestui  
ingeniosu botanicu i-a si succesu! crescerea  
artificiala a acestui parasitu pe orezu, dandu  
elu plantelor de orezu temperatur'a receruta  
si potrivita loru de 35° si stropindu-le cu  
dejeptele (baleg'a) morbosiloru de colera,  
desvoltandu-se dupa acest'a procedura amin-  
titulu urocystis si teciune, care cu incetulu a  
uscatu si nimicitu plantele orezului.

Fruptulu seu sementia acestui parasitu  
vegetabile se afla asia dara in dejeptele mor-  
bosiloru de colera, ca nisce grautiore forte

cunosc, pe voi si pe amicii si inamicii, yastri! invetiati odata a cunosc ce este destimatu si ce este de despretiuitu, atatu in medilocu vostru, catu si in aceia, despre cari sunteti convinsi ca nu ve voiescu de catu reulu vostru!

Inimicii nostri de morte se incerca a ne ocupu totu mai multu terenulu, si a-ne rupe basele desvoltarii nostre natiunali. Spiritulu timpului pre de alta parte cu voce puternica striga: „nainte“ er dintre ai nostri multi ne au parasitu si ne parasescu pre fie-care dia, trecendu pentru interese egoistice in taberele strainiloru.

Ei bine! Spiritulu timpului striga tuturoru: „nainte“ cu orice medilooce iertate. Medilooce iertate avemu pucine, noi suntemu in disordine, amariti si persecutati de toti. Ce se fac mu sub atari imprejurari? Se acceptamu alte timpuri mai bune, se acceptamu pana atunci pana candu altii ne vor da directiunea, pana candu altii se vor incerca a ne redica din miseria si degradatori'a stare, in care ne aflamu, ni vor reflecta multi

Da, asia este; sunt tare multi intre ai nostri cari sustienu acest'a: tare multi dicu, ca acum nu e inca timpul de lucru, acum se ne plecamu si se rabdamu, se purtamu cu pacientia jugulu de feru ce ni-lu punu strainii pe grupadii nostri.

Comoditatea, trandav'ia, somnulu sunt lucruri placute pentru omenii degenerati si fora potere de vietia.

Apoi omulu este fetu alu naturei, supusu legiloru acesteia, nu va poté dar se o intréca elu pre aceea nici odata. Poporulu romanu deci lucre si elu, de voiescu se aiba viitoriu mai bunu, caci acestu viitoriu bunu nu vine de sene. Elu trebuie pregatitu. Fora pregatire, nu se poté face nimicu. Vor fi ipaa multi, cari vor dice; dar cum se ne pregatimu! Presiunea de susu si de diosu este multu mai mare, de catu ca se potemu incepe cu pregatirea. Mi vor dice multi, sum securu, ca pe terenulu economicu dările impuse de domni stepanitoru ne iau si meduv'a din ósa. Pe terenulu scolaru, presiunea organelor regimulu celui coruptu magiaru este multu mai mare, decatu ca se pota suferi vre-o desvoltare in mediloculu nostru. Pe terenulu bisericescu ni sunt croite dejá de multu intrigele si discordi'a, acum numai se continua. Pre terenulu politicu apoi unii barbati de ai nostri atatu de multu s'au lasatu a se conduce de intrigele strainiloru, in catu am poté dice ca trebuie se desperamu.

Da asia este, in tote partile suntemu asupriti si paralizati, ba nadusiti chiar in ori. ce manifestatiune de activitate natiunale. Dar cu tote acestea prin buvovintia energica si resolutiune potemu face multa.

Pe terenulu economicu, este adevratu, ca dările ne serasescu si ne sugu si meduv'a din ósa. Terenulu acest'a este inasa atatu de vastu si atatu de plinu de comori ascunse, in catu lucrandu noi cu serguintia si ratiunulu pre acestu terenu, vom poté caseiga atata, catu se ne potemu plati si dările si se ne remana si ceva prisosintia, preste trebuintiele de tote dilele.

Pe terenulu scolaru domni cei mari de susu si cei mici de diosu esmitu mai in tote dilele ordinatiuni ce vor ca cu ori ce pretiu se ne nimicesca scolele nostre sustienute de noi si prin sudorea nostra. Aici inasa se ne aretamu poterea nostra de vietia, aici se damu dovedi ca nu ni frica de planuri magiarisatorie. Ne oprescu dnii magiari cartile de scola, sub cuventu ca acelea falsifica adevverulu si dreptatea unguresca in istoria si constitutiune. Nu ne vor poté opru inasa pe invetiatorii nostri de a propune istoria in scola asia, precum recere adevverulu. Atata cutesantia orba inasa totu nu va poté avé regimulu magiaru, ca se ne tramita in fia-care scola se controlodie pre invetiatoriu in propunerea sa.

Ne oprescu domni in multe parti solvirea salarioru invetiatorescu din bugetulu comunale. Se nu ne descuragiodie acest'a inasa nici de catu, ci se cugetamu ca in acestu bugetu comunalu totu noi solvimu aceea ce se dá invetiatoriloru nostri. Nu vom mai plati de aci nainte la comuna sub titulu pentru invetiamentu, ci de a dreptulu invetiatoriloru nostri.

O mesura mai blastamata pre acestu terenu este si proiectulu pentru reformarea scololoru medie in care se dice, ca in tote gimnasiale si scolele reali superioare, fora deosebire, limba propunerii se fia magiara.

Catu pentru terenulu bisericescu, apoi aci depinde numai dela noi, se ne desbracamú noi de prejudecie false, se ne pregatimu noi calea spre reunire si atunci usioru vomu devinge pe contrarii nostri. Se ne aretamu noi inasa tari'a, puterea si vointia nostra de a nainta.

Pe terenulu politicu ne au adusu dnii magiarii in confusiune, er unii dintre ai nostri, deahistii, ne-au tradatu si ne trada. Ca se potemu nainta si se ne salvamu onorea natiunala se urmamu esemplulu serbiloru

si boemiloru si altoru popora ce se afla in asemenea positiune casi noi.

Nu suntemu noi romanii atatu de slabi si desnervati, ca se nu potemu sustiené lupt'a. Se privimu numai la positiunea presenta a regimulu actualu magiaru si la mediloocele, prin cari voiescu a-se sustiené si se cugetamu apoi la impresiunea ce o ar poté face numai cea mai mica miscare a atatoru milioane de romanu. De vom remané inasa si mai de parte in confusiune si inertia, numai vom ajuta si intari pre inimicii nostri.

Prin portarea de pona acum ni-amu atrasu dispretiulu tuturor'a. A fi despretiuitu inasa nu place nimenui si prin urmare nici noa; de ce se ne desbracamú de poporulu nostru celu atatu de bunu si se nu avemu indurare catra densulu? de ce se nu cugetamu ca ne va blestema posteritatea? de ce se nu cugetamu ca prin confusiunea si discordi'a ce esista intre noi patimescu atatu de multu mam'a nostre natiune.

Ce ne trebuie dara? Perseverantia si resolutiune sub o conducere intielépta si viitorulu frumosu ni este ascuratu.

La o parte dara cu prejudeciile la o parte cu trandav'ia recomandata de multi dintre ai nostri si atunci se fimu securi ca chiar aceia, cari adi ne despretiuescu, ne vor stimá. —

**De sub pol'a muntiloru apaseni, in iuliu.**

(Asupriti domnescu, influentie jidovescu, poporu sedusu prin teologu luminatu si respanditoriu de „morala“ prin rachia jidovesca.) — Ar cugeta cineva, ca in partile acestea (cotulu Albei inf.) suntemu fericiti séu celu putienu indestuliti cu sórtea, cu domni stepanitori, cu organele bisericescu etc; ba domne ferescu! din contra suntemu asupriti, moralmente batjocuriti si materialmente despotati; chiar si averea bisericea ni e periclitata prin influentia domnesca si amestecu jidovescu.

In comun'a Stremitin, comuna cu aprópe 1300 de suflete romanesci, voindu poporulu se dispuna liberu de putien'a averea bisericea sale, caci aci e refugiuulu acestui poporu in timpu de lipsa, si inmultiescu dupa potintia acest'a avere si se folosescu de ea ca de proprietatea sa. — Astfelu la dorintia comuna a poporulu, comitetulu par. si parochulu din locu — cerendu si sfatulu dlui adv. N. G. s'a resolutu a vinde vinulu santei biserice, cu scopu de a-i inmulti averea, inea nu pre bani, ci in schimbu pre mustu, solviundu-se la tomna in duplu, dupa usulu de pana acum alu bisericea si crestiniiloru din locu. —

Dupe buti si 1/2 de vinu fusera inpartite intre credintiosi (cu feri'a mica de cupe;) apoi ce se vedi? Ovreulu arendas alérga la judele cercuale, si face de acest'a demanda judelui comunale, ca se insotescu pe ovreu se intre in podrumulu bisericea, numai de catu se sigiledie butea din carea imparto vinulu. — Judele comunale, totodau si epitropu, implini porunca stepanului conduse pre jidanu in podrumu, er jidovulu sigila butea bisericea crestine!

Poporulu intieléptu de acest'a a privu ne-acceptata a dlui jude cercuale, precum si de impertinentia jidanului, se indiga forte, er parochulu localu radimatu pe sfatu primitu dela dlui adv. Gaitanu, insocti de cativa membrii din comitetu si unu epitropu intrá in podrumu, si rupendu sigilulu jidanului de pre bute, comandá vinderea mai departe a vinului in modulu indegetatu.

Preotulu si epitropii fusera trasi la raspundere si luandu-se protocolu in cancelaria dlui solgabireu, preotulu provocá la dreptul usitatu de pana aci a stei biserice, si disebu bisericea n'a incheiatu nici unu pactu de invoire cu nimene la infintiarea arendei, astfelu ea, ca persóna morala de sine statatoria va vinde, respective impartí si mai de parte intre crestinii sei vinulu ce mai are.

Inse ce i pasa dlui solgabireu de dreptulu ce comete bisericea nostre ortodoxe elu dicta una muleta de 12 fl. v. a. er ovreulu arandasu ceru una desdauare de 30 fl. v. a. — si acest'a fu aprobata si din partea v. a. mitelului cottatense. —

Acum ce e de facutu, cum se scapamu din ghiarele acestoru vampiri, cum se ni salvamu dreptulu bisericea de a-si poté folosi dispune si manipula libera averea sa? unde si candu s'a creatu acea lege, care nu permite se ni schimbamu marfa, deca nu o potemu vinde pre bani, se nu fia iertatu a dá vinu pentru vinu, graú pentru graú etc. etc. Vom vedé ce dreptate ni va face in asta privinta naltulu ministeriu regiu ung. unde am apelatu acest'a justa cauza a nostra. —

Unu necasu inasa nici o data nu vinu senguru. Amintii la inceputu despre invetiatura „mo alei“ prin rachia jidovesca. Domni câte am ajunsu se vedemu!

Nu sunt de ajunsu necesarile si lipel bietului poporu — ci mai vine si unu bietologu absolutu se strice si se ne nesiescu, ca se-si fa a merite la domni. Acest'a famosu teologu scie, ca sermanulu nostru poporu se poté seduce si corumpe mai usioru

simple mici, formandu ele in acestu tipu numai unu ochiu din lantiulu celu lungu a metamorfoseloru la cari le vedemu a fi supuse tote organisme mici, cele vegetabile, precum si cele animale. — In acestu stadiu a metamorfosei, acest'a vegetabila parasitica se chiama *micrococcus*.

Din istoria scimu ca cholera, ca unu morbu epidemicu, n'a grassatu numai in secolulu nostru, ci si in seclii evului mediu si chiar si in antichitate, inse neavendu noi descrieri acurate suntemu necesitati a-ne margini la descrierea cea mai corecta, si acest'a se datodia din anii cei de fomete 1815, 1816 si 1817.

Macpherson, unu medicu anglu din India orientala, ne spune: ca in véra anului 1817 a pruruptu colera in India dupa una recolta forte rea de orezu, care e seugurulu nutrementu a poporaloru celor forte numeroase din Asia orientala, — si dupace in anii 1815 si 1816 a amblatu unu timpu forte reu, suflandu si ventulu necontentu de catra resaritu; in *Lessore*, una cetate langa gurele riuului celui santu *Ganges*, (cum lu numesce Hindu,) a pruruptu colera, si cu una rapedime mare s'a latitu in tomna anului 1817 peste totu teritoriulu de langa *Ganges*, pana unde se vérsa in acest'a unu altu riu mare, cu numele *Yumna*; in anulu urmatoriu latindu-se in susu pana la *Delhi*, odinóra renumita capitala mahomedana a Marelui *Mogul*, si pana la *Sahapora*, aprópe de polele colosului *Himalaia*.

Decumva se afla in pamentu multe substantie putrede, séu pentru putrediuene forte apte, atunci desvoltarea si proliferarea vegetabileloru parasitice si innaintodia si sporesce.

Asia vedemu, ca acestu parasitu numai

in acele parti a trupului omenescu se localisedia, unde si afla conditiunile cele mai favorabile pentru desvoltarea sa, inasa in matie si in sange, unde esistau intr'a devveru aceste conditiuni, si anume: una temperatura si umediela mai mare, precum si acele substantie, cari i sunt neaperatu de lipsa pentru desvoltarea si inmultirea sa.

In contra acestei teorie s'au redicatu din mai multe parti contradicieri, asia d. e. dicu unii, ca nu numai in dejepetele morbosiloru de colera, ci si in alte dejepete se desvolta vegetabile parasitice, inse acestea n au calitatile, cari le are *urocystis oryzae*, fiindu ca acestea sunt numai unele specie din genulu mucor, pre candu in dejepetele colericiloru se afla la inceputulu morbulu *micrococcus* intr'o multime forte mare, era mai catra capetulu morbulu fructulu séu sementi'a desvoltata a susnumitei vegetabile parasitice. —

Mai incolo profesorulu Muller nutrindu cu dejepetele pacientiloru de colera cani, acestia au peritu de unu morbu, a carui siptome forte tare semenau cu a colerei, inse profesorulu Weber, care a repetitu acestu experimentu nu i-a succesu; — si asia s'a folositu si acestu incidente spre a poté resturna acest'a teoria. —

Deci se ne punemu intrebaréa: Cum, si in ce tipu producu acest'a vegetabile parasitice morbi? Mai departe: despre cari morbi e constatatu prin ajutorulu sciintieloru naturale, ca ei sunt efep'ulu nedisputaveru alu acestoru organisme parasitice?

Organismele vegetabile parastice sunt prin modulu nutririi loru forte puternici suscitatori a descompuneriloru chemice, si in acestu tipu causedia ele acele doue fenomene, (aparitiuni,) miraculoase a fermentatiunei séu

ferberei, si a putrediuenei, a caroru esentia a fostu mti de seclii una enigma nedescifrata pentru ómenime, si care numai microscopulu si chemia moderna ni-a deslegat'o.

Causa fermentatiunei precum si putrediuenei este desvoltarea si inmultirea aceloru organisme microscopice vegetabile, cari stau numai dintr'o besicuita séu celula, in care se afla unu fluidu limpede séu turbure, si cari cu privire la fermentatiune le numimu *sacharomyces séu sphaerococcus*.

Aceste organisme se afla pretotindenea in aeru, precum si in tote substantiele fluide, si asia si in mustulu struguriloru si alu altoru plante.

Aceste organisme crescendu si inmultindu-se descompunu sacharulu mustului si celu din fertur'a ordiului incoltitu si fie-care parte de sacharu produce doue parti de alkohol, (spiritus vini,) si doue parti de acidulu carbonicu, adeca: Sacharulu e compusu din  $C_6, H_{12}, O_6 = 2 (C_2 H_5 O = \text{Alkohol}) + C O_2 = \text{Acidulu carbonicu}$ . (C insemna elementulu Carbon, H = Hidrogenu si O = Oxygen; cifrele aréta atomele séu ecuivalentele.)

Inceputulu fermentatiunei lu cunosceemu prin mirosulu celu spiri tuosu, precum si prin besicuitiele acidulu carbonicu cari causedia una ferbere. Totdeodata si temperatur'a cresce. Pentru fermentatiune e mai favorabile una temperatura de 10 pana multu 30 de graduri Celsius: fiindu acest'a mai mica de catu de 10 graduri, fermentatiunea e mai domola, la punctulu inghietarii fermentatiunea inéta cu totulu.

Desvoltarea acestoru organisme mici e identica cu a planteloru, adeca: ele crescu si se inmultescu forte iute si intr'o mesura

admirabile, mai cu s'ama deca si afla conditiunile necesarie spre vietuirea loru cari le au amintitele succuri de plante.

Acestea cuprindu in sine substantii albuminoide, a caroru molecule, (atomi,) sunt forte complicate si forte labile, si totdeodata cuprindu in sene si unele saruri, cari spre nutrire a deplin'a desvoltare a acestoru organisme sunt neaperatu de lipsa.

In decursulu fermentatiunei si a putrediuenei se desvolta asia dara una vegetatiune forte mare de aceste organisme vegetabile, cari cu privire la fermentatiune le numimu feces, séu droside, de la cuventulu latinu *ferrosu*, pentru ca ele formedia pre fundulu vasului unu sedimentu, adeca stratulu de diosu. Prin microscopu marindule de o mia de ori le vedemu ca organisme globuliforme, din cari 125 de miliona abia cuprindu spaciulu unui policariu cubicu.

Noi intrebuintamu aceste organisme, adeca drosidele spre a suscita fermentatiunea in acele substantie, cari cuprindu sacharu, si acest'a fermentatiune o numimu apoi artificiale.

Deca vomu baga intr'o solutiune de sacharu puru numai forte pucine droside, atunci fermentatiunea numai de catu incepa si una parte de droside, e suficiente pentru de a descompune cinci parti de sacharu; inse in casulu acest'a drosidele séu organisme, cari le-amu intrebuintiatu, nici de catu nu s'au inmultitu, fiindu ca in solutiunea de sacharu lipsescu unele parti esentiale, de cari aveau lipsa aceste organisme spre a loru proliferare. —

Deca inse in solutiunea acest'a de sacharu puru vomu baga sarea amoniacului si calcea, (varu,) fosphorica, atunci organismele

rachia, carea inbeta ererii, tempesce min-  
si indupleca vointia bietului tieranu.  
In comun'a Stremtiu s'a otaritu anulul tre-  
reducerea parochiala. — „teologulu“  
vine si se sfatuesce cu nasi, cuscri si  
suri, er' acestia atragendu in mediloculu  
pre ai loru cuscri si consangeni, facu a  
sida care intriga prin satu si afla ca prin  
schia se potu casciga omenii p ntru redi-  
manea dou'a parochie. Si rachi'a a ametitu  
mii si in ametiela loru subscrisera vr'o 60  
representatiunea tramisa de „luminatulu“ teo-  
la Consistoriulu metropolitanu, in care  
a intregirea parochiala. Ven. Consist.  
tramã pre protopopulu tractualu a se infã-  
in faci'a locului si a se convnge „despre  
unei a dou'a parochie.“ Dlu protopopu,  
locu de a cautã sã realiedie reducerea  
comun'a fõrte seraca, dupa mai multe  
trebãri respunse de poporu negativu, dise-  
„organizarea de anu s'a desfiintulu (!)“ si  
ne se va fi oteritu anu, voi aveti dreptulu  
legeti alu doilea parochu!“ Adunarea de o  
de õmeni, prejudecata de dlu prot'a, a  
fãtu, er' consistoriulu s'a reportatu lips'a  
a adou'a parochia si invoierea comunei  
alege unu alu doilea preotu.

Acuma intrebã: cum vor potã traf doi  
comuni in acẽsta comuna, candu unulu tange-  
numai de adi pre mane, totu venitulu  
parochiei abia urcandu-se la 310 fl.?

Apoi a agitã si intrigã si impedeã va-  
nitãrea salutariloru nõstre dispusotiuni si-  
adãli pentru I. Petrutiu, teologu cu totulu  
calificatu pentru comun'a Stremtiu, e chiar  
mãtu; cãci imprejurarea cã densulu a fostu  
seminariulu nostru archidieceasanu nu do-  
dece de folu capacitatea lui, fiindu aci  
limitu numai din grati'a prã bunului si fe-  
lului metropolitu Siaguna.

Unu ortodosu.

### Abusuri si nelegalitãti comise in Archi- diecesa din partea unor'a din Cleru.

(Urmare.)

Motivele recursului nostru colectiv  
se se apretuẽsca din partea ven.  
consistoriu metropolitanu, dẽca ar fi fostu  
ternute aceliã din partea ven. cons. arch;  
credemu noi celu putienu, si a buna sãma-  
adi ne amu aflã intr'o stare definitivã si nu  
deplorabilã, precumu ne aflãmu in rea-  
ste.

Noi nu suntemu competenti a trage pre  
ven. consist. arch. la respundere pentru ne

substernerea pomenitulu recursu la ultim'a  
instantia, acẽsta o voru face cei competenti.

Totusi potemu dice si noi, cã ven. consist.  
prin acẽsta preteritiune de instãntia a sprigi-  
nitulu de facto pre Gr. Maieru, care domnesce  
si astadi ca unulu dintre mai marii voivodã ai  
ostiloru de susu peste tractulu nostru, ca vai  
de locu. — Curundu dupa predarea recursu-  
lui, vedindu cã Maieru incepe a functionã  
ea protopopu, amu tramisu o arãtare criminalã,  
basata pre acte, de dupla crimã de bigamia,  
asupra lui Gr. Maieru, sperandu cã bãteru  
acẽsta, acuma in urm'a celoru lalte, va fi de  
ajunsu pentru delaturarea lui prin ven. con-  
sist. metropolitanu, carea pana astadi nu scimu  
cã—cum este decisã, cãci noi despre rcãuitatu nu  
amũ fostu incunoscãntiãti. — Din anulu 1870  
incõcia, remanendu Gr. Maieru pre langa  
tõte protestele in postulu de adm. ppsescu, s'a  
unitu acẽsta cu suspendatulu adm. ppsescu  
Ignatiu Mandocea din Cincumare, si a buna  
sãma sprigniti si din partea ven. consist.  
arch., au refrantu cu efectu ori ce feliu de in-  
cercare de a-se alege protopresviteru defini-  
tivu, cãci necupacele Maieru nu lasã nici unu  
objectu in sinodu sub discussiune, care numai  
pre departe tientiã la definitivã ocupare a  
postulu de protopresviteru. —

Ce erã sã facemu noi, suprimãti si stri-  
vitiã? Trebuã sã ne acomodãmu imprejurã-  
riloru bune-rele, cum au fostu, si trebuiã sã  
taccemu cãci ven. consist. arch. pasii facuti de  
noi ii-a luat in nume de reu. — Ambii, inbu-  
bati de invingerea asupra nõstra celoru binc-  
sentitori, au inceputu a ne depinge antea  
ven. consist. arch. de cei mai perniciosi õmeni  
ai societãtii nostre bisericesci, incãtu ven.  
cons. arch., nu scimu din convingere sãu alte  
interese, si-a intorsu dosulu asupra nõstra si  
tare no-a turburatu. N'aveamu ce face, gemea-  
mu dela sufletu pentru atare constelatiune a  
lucuriloru inamica binelui comunu!! —

Gr. M. avendu-ne acuma sub peciõre a fa-  
cutu ce a vrutu, dara numai legea nu a  
urmat'o, ei s'a tientiã de usurile vechi si le-  
gea numai acolo o a aplicatu, unde i-au ve-  
nitulu bine la socõtelã. — Elu, presiedintele  
forului biserico-judecãtorescu de prima  
instantia, avea strensa detorinti a introduce  
in tractu si stricte a observa legea positivã,  
dara sã nu faca contrariulu.

Elu inca i-si aduceã põte aminte de  
proverbulu germanu: „Was Hãnschen nicht  
gelernt hat, wird Hans nicht mehr lernen.“  
si in procederea lui lasã legea sã fia lege  
mõrta, numai sã-i mërãga lui bene. Dovẽda

despre asertiunile nõstre, servẽsca acea impre-  
jurare, cã elu contra legi preceptive, §. 45  
din statutulu org. a conchiamatu in anulu  
1872 sinodulu ordinariu protop. pre a 3-a  
dominica a lunei lui fauru, ceea ce au provo-  
catu interpelatiunea facuta in sinodu arch. in  
a VI. siedintia Nro. 32, care pana astadi nu  
este respunsa. —

Din acẽsta circumstare, amu espe-  
riatu, cã presidiulu sinodulu arch. in anulu  
1872, adeca p. vicariu archiepiscopescu nu-  
tresce o deosebitã predilectiune pentru per-  
son'a urgisitulu adm. ppsescu Gr. Maieru, care  
a calcatu prescriptele §-loru 31 — 37. din sta-  
tutul org., nefacendu deosebire intre cerculu  
competintiei presidiulu scaunulu protop. si  
cerculu competintiei forulu bes.-judecãtorescu  
de prim'a instantia, care din urma pre bas'a  
legi decide in sesiune unde celu putienu 6  
membrii trebuc se fia presenti. —

Adm. Maieru contra legi a trasu cele  
mai principali cause in competintia presidi-  
ulu scaun. protopop. fora scirea forulu beseri-  
cescu-judecãtorescu, de acãru nume a abu-  
satu si comisu crima de abusu potestãtii ofi-  
ciali, cãci elu fara scirea forulu, estra sesi-  
onem, a luat procese in susu si a citatu prin  
edictẽ parti absentu, subscriendu edictẽle cu  
„Scaunulu protopopescu gr. or. alu tractulu  
Noerichiu si Cincu-mare“ despre care citare  
edictala n'a avutu scire forulu bisericescu-  
judec. ceea ce se vede din nrãi „T.-Rom.“  
37, 38, 39 si 40 din anulu 1872 si Nro 15 si  
36 din estu anu ai „G. Trãciei.“ —

Foradelegea cea mai insemnata care a  
comis'o prã santiã sa este unu secretu pu-  
blicu, este presiunea facuta de densulu asupra  
poporulu nostru tractualu prin preotimea  
nõstra cu ocasiunea alegerei deputãtiloru  
mireni la sinodulu archidieceasanu pre pe-  
riod'a legislativã 1873—1875. —

G. M. dupa cumu senguru marturisesce,  
la pocunã mai-mariloru sei a agitatu si pre-  
siunatu pre crestiniã nõstri prin preotime, ca  
sã alãga pre Dr. Stefanu Pecurariu si pre  
unulu din ginerii sãntei sala, cu ignorãrea ce-  
leilalte inteligenti civile din tractu si juru, atãtu  
publice cu ocasiunea alegerei dep. clericulu  
in Agnita, cãtu apoi si prin fõrte multe cer-  
cularii scrise cu man'a lui propria si prinse  
de noi, prin cari am-rintia cã „ori si cum sã  
alãga pre pomenitulu domnu.“ si pre ceilalti  
firsece sã nu-i alãga, cãci nu sunt placuti in  
achii ven. consist. arch. etc, etc. — Frumõsa  
moralã popõsca!!! — Contra acẽstei proce-  
deri nelegali s'a protestatu cu energia, si pro-

testulu s'a cetitu per estensu in colegiulu de  
scrutiniu si primindu-se de acẽsta, s'a subter-  
nitu cu protocolulu de scrutinare ven. sinodu  
arch. cu rogare, ca acelasi sã traga atãtu pre  
Grigoriu cãtu si pre actorii intelectuali la stri-  
cta respundere pentru o astufeliu de nelegali-  
tate comisa pre facia din partea lui Grigoriu,  
cãci atare procedere a unui adm. protop. face  
legea ilusoricã.

Asupra acẽstui protestu importante,  
prin care se combate presiunea nemoralã si  
nelegalã, exercitata de unu clericulu asupra  
mireniloru, care s'a doveditu printr'unu cer-  
culariu alaturatu in origine protestulu, pana  
astadi nu s'a adusu decisu in meritu, ceea ce  
dovedesce comisiunea verificatoriã respectivã  
si anume referentele ei, bravulu deputatu  
din Brasiovu Diamandi Manoli, si intregu  
sinodulu arch. —

Caus'a nedeciderei asupra acẽstui pro-  
testu insemnatu este aceea, cã inaltulu pre-  
sidiu sinodalu, p. vicariu Nicolae Popea nu  
a lasatu a se pune la ordineã dilei. — Si õre  
de ce nu?! si õre candu sã se decida asupra  
acẽstui protestu?!?

Pentru acẽste imprejurãri s'a nascutu  
si purtatu o polemia in diariulu nostru „G.  
Trãciei“ nrãi 15, 22, 31, 32, 36, si in „T.  
Rom.“ nrãi 27, 36, 37, 38, si 30, din cari  
diurnale se vede apriatu, cã ce feliu  
de pareri scãlciate are p. Gr. M. despre  
dreptu, dreptate si lege positivã, si despre  
constitutionalismulu nostru bisericescu, si  
totusi astadi este inca adm. ppsescu, desi de-  
putatulu nostru a facutu propunerea la sino-  
dulu de estu anu, ca sã se faca capetu odatã  
domnirii lui si sã se alãga unu protopresvi-  
teru definitivu, cu atãt'a mai vertosu, cã in  
centrulu tractulu, in Agnita, a devenitu si  
parochiã vacantã. —

Pan' acuma nu vedemu nici unu resul-  
tatu. — Lui Gr. M. nu-i pasa de nime, cãci  
s'a infrãtitu acuma si mai tare eu Ignatiu  
Mandocea, si cu acẽsta impreuna de nou a  
denunciatu pre comitetulu din Cincu-mare, si  
anume pre presiedintele aceluia, archiva-  
riulu scaunulu Brãnice si subjedele  
regiu A. O. cari mai posedu inca putere mo-  
ralã de a se opune nelegalitãtiloru, ce comitu  
acei doi frãti de eruce pe fie-care di si au in-  
trodusu si in Cincu o administratiune mai  
sanetõsa cu privire la averea bisericescã-aco-  
lãre si fundatiunã, facundu si pasii judeca-  
toresci spre asigurãrea averei sãntei nõstre  
biserici, carea tocma prin preutul si Ignatiu  
Mandocea este fõrte periclitatã. —

„stea vegetabile se inmultiescu fõrte rapede,  
ine dupace ele au descompusu una cantitate  
adecuatã a solutiunii de sacharu, atunci ele  
mãru si si produie poterea de a prolifera. Po-  
terea acẽsta o perdu ele si prin una tempora-  
tura inalta de 100 de graduri; — candu din  
mãtra nici celu mai intensivu frigu nu e in  
stare de a le rapã acẽsta potere. —

Deci dar caus'a fermentatiunii sunt  
aceste organisme vegetabile, globuliforme,  
sãrte mici; — am disu, cumca aceste orga-  
nisme se afla pretotindenea, si se asiẽdia pe  
tõte substantiele, pe cari si afla dinsele con-  
ditiunile necesãrie pentru a loru vietuire,  
si rezultatulu activitãtii loru lu numimu fer-  
mentatiune, dẽca produptele acẽsteia sunt  
alkoholulu si acidulu carbonicu, inse fiindu tem-  
peraturã r'a mai inalta, se nascu in loculu ace-  
loru douẽ substantie unele acide organice,  
precum: Acidulu aceticu, lãpticu, butyricu si  
cesterianicu; er rezultatulu activitãtii loru lu  
numimu putrediuene, dẽca trupurile mõrte a  
animaliloru si a plantelor se descompunu  
prin aceste organisme, si atunci produptele  
acẽstei descompusetiuni sunt fõrte de multe  
mõri, fiindu cã aterna de la fõrte multe im-  
prejurãri, cã cari descompusetiuni chemice  
se se nasca; asia de essemplu, putredindu una  
substantia in una temperatura scãdiatã, pre-  
cum e in pãmentu, se nascu mai cu sãma  
compusetiuni de ale gazulu idrognu, precum  
sunt gazele cele fõrte puturõse de amoniacu,  
de idrothionu, de idrophosphoru, si de idrocarbõn  
acẽstu din urma e cunoscutu sub numelu de  
mãru locuriloru apãtõse, unde elu ad se ori  
apãrindendu-se a produsu la multi õmeni  
credintã a aceea desiarta, cã acolo „ardu bani.“  
Germani lu numescu „Irrlicht“ adeca: lumi-  
na retactivã.

Acẽstu gazu idrocarbõn in patriã nõ-

stra lu vedemu resulfandu din pãmentu la  
Bazna si Sãrosiulu-micu, unde elu, dẽca lu  
apãrindemu, arde mai multu sãu mai pucinu  
timpu; totu acẽstu fenomenu lu vedemu intr'o  
mesura cu multu mai grandiosã la Bacu  
langa murea caspicã, la Piatra mala in Italia  
de susu, in China, si in America nordicã. —

Dẽca inse temperatur'a e mai mare si  
umediela lipsesce, atunci procesulu putrediu-  
nei produce gazele acidulu carbonicu, fosfo-  
ricu, nitricu si sulfuricu; inse fõrte adese ori  
acẽste gaze se mes'eca la olalta, de unde apoi  
se nascu compusetiuni chemice fõrte compli-  
cate, precum sunt: Ammoniaculu carbonicu si  
nitricu, ammoniaculu idrothionicu, idrothion-  
carbonu etc. —

Dupa ce am veditu cã natur'a intre-  
buintiedia nescãri organisme vegetabile fõrte  
mici spre a produce prin ajutoriulu loru ace-  
le procese prodigiõse si colosale a fermenta-  
tiunii si a putrediuenei, — venimu acum a in-  
vestigã acei morbi, despro cari sciintiele na-  
turale moderne au constatatu intr'unu modu  
evidente si nedisputaveru, cumca a loru cau-  
sa genetica sunt organisme vegetabile para-  
sitime. —

Este unu adeveru necontestaveru, cum-  
cã fõrte multi morbi nu numai ai omulu, ci  
si ai animaliloru vetebrate, a insectiloru si  
chiar a plantelor sunt rezultatulu activitãtii  
acẽstoru organisme vegetabile microscopice.

De candu au inceputu omulu a privi  
cu una atentiune mai mare asupra aparitiu  
niloru naturi a observatu, cumca plantele  
tocmai asia sunt espuse unor morbi epide-  
mici, ca si animalele si casi omulu.

Din istoriã naturalã a lui Cajus Plin-  
nius Secundus, dedicatã Marelu Imperatu  
Titus, pe care o numesce in dedicatiunea sa

„una Encyclopaedia a tuturoru sciintieloru,“  
care e totdeodãta monumentulu celu mai  
grandiosu a literaturii romãne, si acelu sorgi-  
tinte fecundu, din din care au scosu litera-  
tãii evalui mediu cunoscintiele loru despre na-  
tura si poterile ei si pe care illustrulu  
potu a nemuritoriulu uechiu o numesce  
„Opus diffusum, eruditum, nec minus varium,  
quam ipsa natura,“ — din acẽsta istoria na-  
turale a gloriosulu strãbanu deci scimu,  
cumca bucatele din familiã gramineelorlu,  
anume grãnele si secãrile sunt supuse la  
doi morbi epidemici, dintre cari unulu  
mistuesce grauntulu, strãformandu cu ince-  
tulu farinã lui in o pulbere nãgra-brunã, er  
celu alaltu asiedindu-se pe partile cele verdi  
ale plantei, adeca: pre paiu, pre foi pre tie-  
pele spiciloru si pre cojã grauntiloru, acẽ-  
ste parti le usca. Avemu asia dar douẽ sofuri  
de tetiune, dintre cari celu d'antãiu face dau-  
ne cu multu mai mari, de cãtu celu de  
pre urma.

Caus'a genetica a acẽstoru morbi epi-  
demici este una vegetabilã parasiticã micros-  
copicã, numitã uredo linearis, care numai de  
vreo cãtiva ani este cunoscutã. —

De si ambele acẽste soiuri de tetiune  
strica si nimiescu campu intregi semenãti cu  
grãne, totusi nici pe departe nu se põte ase-  
menã stricatiunea acẽsta cu aceea, care o  
facu vegetabilele parasitice cartofloru, vitie-  
loru de via si napiloru de sacharu

Prin epidemiile acẽstoru plante din  
anii trecuti s'a ruinatu bunastarea si averea  
mai multoru tieri, si se sustiene aceea temere  
si asertiune nefundatã, cã cartofii prin culti-  
vãrea loru in continentulu acẽstu frigurosu  
alu nostru, au degeneratu, fiindu ei o plantã  
adusa din campiele cele caldurõse si asia de

redicate de asupã luciulu mãrii, anume din  
Bogota, in America tropicã. Dupa ce inse  
innãnto de 50 de ani au inceputu a se cul-  
tivã mai pretotindenea cartofii, s'a si ivitu  
morbulu acẽstu epidemicu, care nimiesce in  
vre-o cãteva dile campu intregi de cartofi, si  
a cãruia causã e una vegetabilã parasiticã,  
numitã peronosporon solani tuberosi, care se  
asiẽdia pre foiele si pe trunchiulu sãu tuleulu  
cartofloru, si cu una iutime admirabilã la-  
tindu-se le usca pe acẽstea.

Doctorulu celu renumitu Boussingault  
(trãcesu) a calãtoritu in anulu 1845 la Bo-  
gota spre a studiã acẽstu morbu, si elu ne  
spune: cã cartofii patimescu de acẽstu morbu  
mai cu sãma in aceia ani, cari sunt fõrte  
umedi.

Amintiramũ mai susu, cumca caldur'a  
cea mare si umediela sunt acei poternici fãp-  
tori, cari desvõlta si inmultiescu intr'unu  
tipu prodigiõsu acẽste vegetabile parasitice  
microscopice. —

Una alta vegetabilã parasiticã, anume  
Oidium Tuckeri, a nimicitu vitiele de via in  
Francia, Ispania, Italia si in alte tieri, si a  
adusu pe proprietãrii de via la desperatiune.  
Acẽstu parasitu dupa ce se asiẽdia pre foi si  
pe struguri, strãbate apoi cu ramii sei cei  
fõrte fini si in lemnu; iern'a elu mõre,  
inse sementiã lui cea microscopica resista si  
frigulu celui mai intensivu, si primãvãra lu  
vedemu er ca nescã farinutã fõrte finã, si  
asia trebuc sãu sã-lu nimicimu, sãu sã stãrpimũ  
vitiele, precum au facutu locuitorii din insulã  
Madeira, cari stãrpindu vitiele de via, au  
semenatu in loculu loru trestia de sacharu.

(Va urmã.)

Maieru si Mandocea, vedindu-se acuma totusi inpinsi de nelegalitate lor pana la propastia, si cu ajutoriul altoru partisani, nemuri de ale lui Mandocea, au tenuity adunari nelegali nopturne, si au atiatiatu prin acestea poporul spre dusmania asupra comitetului parochiale.

Pre basea invinuirii lor si failmelor vatematorie, scornite in siedintiele de nopte la cari au presiediatu Ign. M. si in lips'a acestuia Gr. M. ven. cons. arch. aru fi adusu trei decisiuni asupra comitetului: un'a despre jurarea comitetului, care n'are basa in statutu org. — alt'a, privitoria la o ascuratiune esecutiva judecatorésca asupra averii preotului insolventu Ign. M. si a trei'a, contra unei apelatiuni, privitoria la unu piu legatu, lasatu besericeii de evlaviosulu si nemuritoriu Petru Olteanu din Cincumare pre care o amu insinuatu si predatu contra otaririi ven. cons. metropolitanu —

Aceste trei otariri, dupa cumu audimu, le porta adm. Gr. M. in pusunariu si nu voesc a le impartesi comitetului parochialu, ci pre basa acestoru otariri l'a invinuitu de instrainatoriu de averea basericeii, in adunari tenuity contra legel si anume a §. 9 din statutu org. si cu calcarea §-loru 301, 302, si 305 din codicele penale, pentru cari calcari de lege si delicta s'au facutu din partea comitetului si la judecatori'a regasca aretare contra adm. p. pescu. Gr. M. si socii lui, si a buna s'ema 'si vor lua pedéps'a meritata. —

Omenii rei voescu a cautá in marea indulgentia a ven. cons. arch. cu acesti doi individi, unu feliu de lecturu *neconvinciosa*, care ar deveni de acolo, cá atátu p. vicariu arch. N. P. cátu si Ign. M. si Gr. M. au fostu cu totii adm. protopopesi in tractulu nostru si deca ar cadé unulu dintre acestia, ceilalti ar audí nesce descoperiri, cari ar face lumina in situatiunea presenta si ii-ar compromite si pre ei. —

Noi acést'a nu potemu crede, de cumva realitatea failmelor nu ne vor convinge despre pretinsulu complotu.

Comitetulu bas. din opidulu Cincumare fu estu timpu alesu dupa lege si intaritu de ven. consist. ca atare, cu acelu adausu cá pre Ign. M. la insinuarea unui votu separatu l'u eliminá din comitetu din relevante consideratiuni, dandu-i-se totu prin otarirea ven. cons. arch. din 8 fauru 1873, nr. 130, urmatóri'a dojana.

„Totu una data in sa, se dá preutului I. M. de nou aspra dojana pentru portarea lui cea patimasia si vatematoria de demnitate preotiesca si i-se recomanda spre binele lui tresvia, moderatiune, retragere dela certe si sfedi personali si familiari etc.

(Finea va urmá.)

## Varietati.

(*Laudabilu si demnu de imitatu.*) Din *Jadaniu* primimu urmatoriulu avisu; „Carturarii din comun'a nostra, avendu in vedere influinti'a ce o petrecere cu caracteru nationalu póte avé asupra redescoperirii simtimentului nationalu, au decisu a tenuity in 15 aug. st. v. la *Adormirea Nascátorei de Ddiu* o astufeliu de petrecere, in care pe langa jocu si chorulu vocalu vor avé locu si nisce dechiamatiuni. Venitulu de la acést'a petrecere e dedicatu fondului scolaru de aici. Comitetulu arangiatoriu 'si va dá tota trud'a ca acést'a petrecere se reéssa cátu mai splendidu, si se faca cátu mai mare efectu in publiculu participatoriu. — Invitámu prin acést'a cu tota stim'a, a lua parte la acést'a petrecere si acei frati ai nostri de prin prejuru, carii nu aru fi invitati pre cale privata. — Petrecerea se va incepe la 6 ore s'era. Pretiulu de intrare pentru a persóna e 1 fl. ér pentru o familia 1 fl. 50 cr. Pentru comitetulu arangiatoriu.

Dimitrie Iovitia, m. p.

(*Unu pretendinte de tronu — virilistu in comitatulu Torontalului*) Este cunoscutu onoratorilor nostri cetitori, cumca in urm'a fusiunei Orleansistoru si Legitimistoru din Francia, contele de *Chambord*, Henricu alu V. este regele in spe alu Franciei. Acestu domnu conte din Francia, avendu fórte multe posesiuni in cottulu Torontalului, s'a alesu de virilistu in comitetulu comitatensu. Interesante

e cá numitulu conte la poporul din Torontalu e cunoscutu sub numele *Schönborn*, si cá pucini vor sei cumca marele proprietariu de pamentu (spati'a) este pretendinte de tronu, care face multa ingrigire Franciei! —

(*Anara desamagire.*) In ca cu unu anu nainte de a se deschide espositiunea universala din Viena, ospetarii nemti si jidovii speculanti din Capitala 'si faceau planuri cum vor se jafuésca lumea de bani si prin jafu se-si imple pivnitiele lor de aur si argintu, urcandu pretiulu consumptibililoru cu m nu s'a mai pomenitu. Au si fost inceputu densii a-si essecutá planulu delocu ce se deschise espositiunea. O zama simpla de carne de vaca care costa in cele mai de frunte oteluri 6 cr. — aceasi vampirii au vendut'o cu 60 cr. O friptura de puiu — cu 2 fl. 50 cr. Astfelu si celu mai simplu prandiu a costatu celu pucinu 5 fl. v. a. cáci legume bune nu se capeta fora 1 fl. 50 cr. — dupa cum vedesce „N. fr. Pr.“

— Lumea in sa infricosiata de scumpetea ne mai pomenita n'a venit la espositiune. Abia 2—3000 de ómeni cercetatu pre di espositiunea, pre candu cea din Paris de la 1867 avea celu pucinu 20,000 de cercetatori pe fie-care di. Guvernulu cis-laitanu deci, care inca calculase a casciga unu profitu de vr'o 6 mil. cu arangiarea espositiunei, a intrevenu si pretiurile consumptibililoru s'a statoritu autoritativminte. De atunci in cócia espusatiunea se bucura de unu frumosu numeru de cercetatori. Totusi sperantiele guvernului nici pre a dieca parte nu s'au implinitu; cáci pre candu innaltu acestasi socotia, cá in fiecare luna va incasa celu pucinu dóue mil. pentru bilete de intrare la espositiune, dupa una aretare oficiale sum'a totala incursa dela deschiderea espositiunei, (1. maiu,) pana la capetulu lui iuliu, deci in trei luni, abia face 987.604 fl. adeca in restimpu de trei lune nici diumetate din ceea ce minunatul guvern a speratu a casciga in una luna!

## Provocare.

Dd. membri ordinari ai Reuniunei inv. din Inspectoratele *Timisia* si *Vinga* cari inca n'au refuite tacele ce detorescu reuniunei, conformu statuteloru nóstre aprobate de innaltulu locu, binevoésca a tramite fora intardiare acele tace Dlu cassariu *Vincentiu Cernetin*, docente in *Mosimilia*, langa *Timisiora*, ca astfelu se póta evita neplacerile ce poté se urme din — *nepasare*.

Speru cá respectivii dd. 'si vor cunosece datorinti'a ce li impunu — *statutele*, prin urmare vor respunde tacele nainte de adunarea generala carea ni stá la usia.

Beregsu, in 3. aug. 1873.

Andreescu, m. p.  
presiedintele reuniunei.

## Publicatiuni tacsabili.

### Concursu

Pentru postulu sistemisatu prin ordinatiunea vener. Consistoriu Eparchialu din 26 ianuariu a. c. Nr. 80 B. pre langa betriunulu preotu Ioane Bercianu din *Bogodintiu*, Protopresbiteratu *Bisericeii-álbe*, se deschide prin acést'a Concursu pana in 9 septemvre a. c. st. vechiu.

Emolumintele sunt: 1/3 din sesiunea parochiala si din venitele stolarie asemenea 1/3 parte de la 150 de case.

Doritorii de a ocupá acestu postu sunt avisati suplicele lor conforme st. org. bis. adresate respectivului *Comitetu parochialu*, ale tramite concernintelui D. Protopresbiteru *Ioanifu Popoviciu in Iamu*.

*Bogodintiu*, in 29 iuliu 1873.

1—3  
Comitetulu parochialu,  
in contielegere cu D. protopresbiteru  
tractualu

### Concursu.

La fundatiunea *Annei Alessandroviciu din Lugosiu* pentru ajutoriulu studintiloru romani, se afla de datu trei stipendia anuale de cáte 100 fl. v. a. pre anulu scolaru 1872/3 sub urmatóriele conditiuni, basate pre punctulu 7 alu testamentului fundatóri:

1. Concurentele are se dovedesca cá este studente seracu, de confesiunea gr. or. si de parinti locuitori in Lugosiu.

2. Estranei numai acei potu concure. cari pe langa calitatile recerute in pct. 1. vor dovedi rudenia cu reposit'a fundatória.

3. Concurentii, chiar si cei ce au avutu stipendia in anulu scolaru 1871/2, au se alature la recursu testimoni comunalu despre paupertatea parintiloru, legitimize despre frecuentarea clasei prossime incheiate si dela celu mai deaprope medicu comitatensu ates tatu despre starea sanctati sale.

4. Terminulu pana candu tóte recursele postalmente francate, au se fia ajunse la presiedintele de ordine, rss. d. protopresbiteru *Georgiu Pesteanu in Lugosiu*, este diu'a de 3/15 septembre 1873.

2—3

Epitrop'a.

### Concursu.

pentru o carte de cetire romana.

Consiliulu judetianu alu judetiului *Iassi* votandu unu premiu de 2500 lei noi (dóue mii cinci sute) pentru o carte de cetire, carea se va gasi mai buna pentru usulu scóleloru primarie rurale, — subsemnatulu prefectu alu judetiului *Iassi* publica programulu urmatóriu, dupa care aceea carte trebuc elaborata:

1. Cartea se fia destinata pentru copiii cari sciu ceti, prin urmare se nu cuprinda abecedariu. —

II. Ortografi'a se fia fonetia, precum este d. e. in nóu'a metoda de scriere si cetire a dloru *Grigorescu Creanga* si *Kaceanu*, séu in „*Convorbiri literarie*“ cu observare, cá este de doritu ca *U scurtu* se lipsésca cu totul.

III. Celu multu o cóla de tipariu se fia scrisa in caractere cirlice, parte nóue, parte vechi. —

IV. Cartea se cuprinda *Poesti. Proverbe, Povesti, Parabole*, mai alesu din biblia; *descrieri geografice* cu deosebire ale tieriei; *descrieri cosmografice si meteorologice, descrieri din natur'a neorganica, descrieri de plante si animae; descrieri relative la econom'a comica si rurala la industria si comereciu, bucári din istor'a patriei, o bucata de cetire cu motiuni elementare despre comuna, districtu si statu.* —

Tóte aceste materie vor trebui alese astfelu, in cátu se fia potrivite cu intielegerea copiloru, si se le infacisiedie modeluri de limba si de stilu simplu si corectu. —

V. Cartea se cuprinda 15—20 de cóle tiparite. —

Persónale ce ar dori se se presinte la concursu vor trebui se-si tramite manuscriptele dloru in terminu de unu anu de dile, cu incepere dela St. Georgie 1873, adeca pana la santulu Georgiu 1874. —

Manuscriptele vor fi sigilate si adresate comitetului permanente, avendu atátu pe plicu, cátu si pe manuscriptu unu semn vidibilu, cunoscutu numai autorului.

Pretiulu sus mentionatu se va dá indatu autorului cartei ce se va gasi mai buna. —

Dreptulu de proprietate romane a autorului cu acea restringere ca din antai'a editiune ce se va tipari cu spesele judetiului, acést'a se-si traga cheltuelele de tipariu. —

Otarirea comisiunei ce va fi insarcinata cu esaminarea acestui uvragiu, se va publicá prin jurnalele cele mai respandite

*Iassi*, in 21 aprile 1873. 2—3

Prefectur'a si directiunea

### Concursu.

Devenindu postulu medicalu a Comunei *Otlaca* in vacantia, din imputernicirea reprezentantiei comunale subscrise, prin acést'a publicámu concursu de nou: deci tott acei domni medici, cari sunt provediuti cu diplome de doctori in medicina si posedu limba romana, — si voiescu a concurge la postulu acést'a, se binevoésca a si substerne recursurile sale catra subscrís'a *Antistia* pana in 31 augustu a. c. au pe calea postala, au in persóna.

Salariulu anualu este 800 fl. si pentru tóta visit'a 20 cr.

*Otlaca*, 4 iuliu 1873. 3—3  
*Íóderu Bradu* m. p. *Petru Suciu* m. p.  
jude. notariu.

### Concursu.

Cu mórtea invetiatoriuului romanu venindu vacanta statiunea invetiatiune romana din mist'a Comuna *Saravolla*, cari in protopresbiteratu *Simiclausului-lui* se publica Concursu pana la Santa-mica, adeca in 8 septembre. a. c. in care se va tenuity si alegerea.

Emolumintele sunt: in bani gat'a: 50 cr. v. a. 2 orgii lemne de focu, 10 orgii pac si pentru incaldirea Scólei, 65 lb. sare, centinariu lardu, 13 lb. lumini, 60 meti de pita, 2 lantie pamentu aratoriu, si cá tiru liberu.

Doritorii de a ocupá acést'a statiune invetiatorésca, au a-si adresá recursu loru bine instruite cu tóte atestatele re te *Presidintii Comisiunii scolare din locu* intr'una din dominecile séu serbatorile pana la terminu cadiende, de a-se infacisiedie in nóstra Biserica

*Saravolla*, 11 iuliu 1873.

*Simionu Andranu Gal* m. p.  
parochu si presiedinte comisiunii  
scolare romane.

3—3

### Concursu.

La parochia gr. or. rom. devenita cantu in comun'a *Vucova*, cottulu *Timisioru* protopresbiteratu *Jabelului*, se deschide concursu pana in finea lui augustu vechiu

Emolumintele sunt: una sesiune de jugere pamentu, birulu preotiescu dupa pamentu de la 60 de case si stol'a indatim

Concurentii au a adresá recursurile loru provediute cu timbru si cu atestatele pre crise in stat. org. catra Onor. *Sinodu parochialu din Vucova*, la D. protopopu *A. Ioanofu in Jabelu*.

*Vucova*, in 19 iuliu 1873.

in contielegere cu D. protop. tractualu  
3—3  
Comitetulu parochialu

### Concursu.

Pentru intregirea postulu invetiatiune rescu din comun'a gr. or. rom. *Foeniu*, cottulu *Torontalu*, protopresbiteratu *Cioveii*, se escrie concursu prin acést'a pana la 26 augustu a. c. st. v. in care diu'a va fi si alegerea. —

Emolumintele sunt in bani gat'a: 300 v. a. dela comuna, si 40 fl. dela *Ilust. Sa D. Andreiu Mocioni*, 2 jugere de pamentu aratoriu, 2 orgii de lemne, 8 de paie, gradin pentru legume si cortelu liberu. —

Doritorii de a ocupá acestu postu, sunt avisati a-si motivá recursele loru conformu dispusetiuniloru statutului org. bisericescu a adresate Comitetulu parochialu a-le tramite M. on. D. *Alexandru Popoviciu*, admin. protopopu in *Fizesiu per Königsgrad*.

*Foeniu*, in 22 iuliu 1873.

3—3  
Comitetulu parochialu  
In contielegere cu Dlu admin. protopopescu

### Concursu.\*)

Pre anulu scolaru 1873/4 se escrie concursu pentru dóue stipendia din *fundatiunea lui Gozdu* de cáte 300—400 fl eventualmente, adeca la casu de promotiune dintr'unu stipendiu mai micu intr'unulu mai mare; pentru dóue de cáte 100—200 fl. pentru ascultatori de sciintiele medicali, tehnice, si juridice, preferindu-se intre asemenea calificat ascultatori de medicina si tehnica.

Competinti' se-si indrepteze petitiuniile concursuali, intr'unite cu atestatele de botezu, de paupertate si de studiu catra reprezentanti'a fundatiunei lui *Gozdu* (*Pest, Városházter 8 sz.*) pana la 15 sept. e. n. a. c. descoperindu totu deodata, daca mai trage de undeva vre unu stipendiu séu nu.

Totudeodata se provóca stipenditiis acestei fundatiuni, ca pana la sus atinsulu terminu se arete rezultatulu stularu din anulu trecut, pentru cá la din contra, stipendiulu avutu se va confeti altuia.

*Pesta*, in 6 aug. 1873.

*Reprezentanti'a fundatiunii lui Gozdu*  
*Georgiu Mocsonyi* m. p.  
presiedinte.  
*Cav. de Puscaru* m. p.  
notariu.

3—3